

**APPLICATION OF CONVENTION LAW WHEN EXPLAINING GROUNDS FOR
CUSTODY: EUROPEAN STANDARDS AND BH ATTAINMENT**

Miodrag N. Simović

Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, Faculty of Law of the University of Banja Luka,
Academy of Sciences and Art of Bosnia and Herzegovina, European Academy of Sciences and Arts and
Foreign Member of the Russian Academy of Natural Sciences

Marina M. Simović

Ombudsman for Children of Republic of Srpska and Faculty of Law University „Apeiron“ Banja Luka

Vladimir M. Simović

Prosecutor's Office of Bosnia and Herzegovina and Faculty of Security and Protection Independent
University in Banja Luka and Faculty of Law University „Vitez“ Vitez

Abstract: Article 5 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms provides protection in sense that no one may be arbitrarily deprived of their liberty. The first paragraph of Article 5 sets out the general principle, followed by the exhaustive list of exceptions, which represent the permissible methods of deprivation of liberty. This is an exhaustive list that must be interpreted narrowly. Only in this way there is a consistency with the objective of Article 5, to ensure that no one will be arbitrarily deprived of their liberty. Paragraphs 2, 3 and 4 are generally procedural in nature, because they specify the conditions of arrest and detention, and the modalities of pronouncement and denial of their legality. Paragraph 5 provides the right to compensation in case Article 5 is violated.

Right to liberty and security essentially refers to arbitrary detention. Exceptions to the rule are given in Article 5, paragraph 1, of the European Convention, which contains the cases where deprivation of liberty is permissible. In order to determine whether a person is “deprived of his liberty” in accordance with the Article 5 paragraph 1 of this Convention, the starting point must be an actual situation, and the whole criteria such as type, duration, the effects or implementation of an actual measure of must be taken into account. Between deprivation and restriction of liberty, within the meaning of Article 2 of Protocol No. 4 to the Convention, there is only a difference in degree or intensity, not in nature or substance. The context in which the action was taken is actually an important factor to consider, since it is common in contemporary societies to have situations where the public may be required to submit to restrictions on freedom of movement or freedom in the interest of the common good.

Article 5 of the Convention is derived from the two most concise provisions of the Universal Declaration of Human Rights - Article 3 (“Everyone has the right to life, liberty and security of person”) and Article 9 (“No one shall be arbitrarily arrested, imprisoned or expelled”). The provisions of Article 5 of the Convention have been elaborated in detail, with its recommendations concerning 'mentally disabled persons' and 'vagrants'. The Charter of Fundamental Rights of the European Union goes back to simple terms, reproducing the first sentence of Article 5 of the Convention: “Everyone has the right to liberty and security of person.” It is intended to have the same meaning and scope as Article 5 of the Convention.

The rights defined by Article 5 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, by their content, are included in the fundamental rights protected by this Convention, immediately after the right to life. The Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina has emphasized in several of its decisions that the right to personal freedom and security is one of the most important human rights, and that Article 5 of this Convention provides protection that no one should be arbitrarily deprived of their liberty. The paper gives an overview of the reasons for the ordering and extending detention in the practice of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina and the European Court of Human Rights. Relevant examples from the practice of special reasons for determining detention, the grounds on which they were challenged before the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, were selected. It has been shown that the “lawfulness” of the detention does not require a legal judgment, but only that the detention must be in accordance with the domestic law, the Constitution of Bosnia and Herzegovina and the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

Keywords: custody, the Constitution of Bosnia and Herzegovina, the European Convention for the protection of human rights and fundamental freedoms, Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, the European Court of human rights.

OSNOVI ZA ODREĐIVANJE PRITVORA U BOSNI I HERCEGOVINI I MEĐUNARODNI STANDARDI

Miodrag N. Simović

Ustavni sud Bosne i Hercegovine i redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci,
Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Evropske akademije nauka i umjetnosti i Ruske
akademije prirodnih nauka, *miodrag.simovic@ustavnisud.ba*

Marina M. Simović

Ombudsman za djecu Republike Srpske, Fakultet pravnih nauka Panevropskog univerziteta „Apeiron“ u
Banjoj Luci, *marina.s@blic.net*

Vladimir M. Simović

Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Fakultet za bezbjednost i zaštitu Nezavisnog univerziteta u Banjoj Luci i
Fakultet pravnih nauka Univerziteta „Vitez“ u Vitezu, *vlado_s@blic.net*

Sažetak: Član 5 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda daje zaštitu da niko ne smije biti proizvoljno lišen slobode. Prvi stav člana 5 postavlja uopšteni princip, praćen iscrpno nabrojanim izuzecima, koji predstavljaju dopuštene načine lišenja slobode. To je jedan iscrpan popis koji se mora usko tumačiti. Samo takav pristup je konzistentan sa ciljem člana 5, tj. da obezbijedi da niko neće biti proizvoljno lišen slobode. Stavovi 2, 3 i 4 su uglavnom proceduralni po prirodi, jer preciziraju uslove hapšenja i pritvaranja i modalitete potvrđivanja i osporavanja njihove zakonitosti. Stav 5 pruža pravo na naknadu u slučaju da član 5 bude prekršen.

Pravo na slobodu i sigurnost se u suštini odnosi na proizvoljno zadržavanje. Izuzeci od zabrane lišavanja slobode dati su u članu 5 stav 1 Evropske konvencije, koji sadrži pobrojane slučajeve kada je lišavanje slobode dopušteno. Da bi se odredilo da li je neka osoba „lišena slobode“ u smislu člana 5 stav 1 ove konvencije, početna tačka mora biti njena konkretna situacija, te se mora uzeti u obzir cjelina kriterija kao što je tip, trajanje, efekti ili način provođenja predmetne mjere. Između lišavanja i ograničavanja slobode, u smislu člana 2 Protokola broj 4 uz Konvenciju, postoji samo razlika u stepenu ili intenzitetu, ne prirodi ili suštini. Kontekst u kojem je preduzeta mjera je zapravo važan faktor kojeg treba uzeti u obzir budući da je uobičajeno u savremenim društvima da se dešavaju situacije u kojima se od javnosti može tražiti da podnosi ograničenja slobode kretanja ili slobode u interesu opšteg dobra.

Član 5 Konvencije je izveden iz dvije najsazetije odredbe Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima - član 3 („Svako ima pravo na život, slobodu i bezbjednost ličnosti“) i član 9 („Niko ne smije biti proizvoljno uhapšen, protvoren niti protjeran“). Odredbe člana 5 Konvencije su razrađene do detalja, sa svojim preporukama koje se odnose na „duševno poremećena lica“ i „skitnice“. Povelja o osnovnim pravima Evropske unije se vraća na jednostavnu formulaciju, reprodukući prvu rečenicu člana 5 Konvencije: „Svako ima pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti.“ Predviđeno je da ima isto značenje i oblast regulisanja kao i član 5 Konvencije.

Prava utvrđena u članu 5 konvencije, prema svom sadržaju, ubrajaju se u osnovna prava zaštićena ovom konvencijom, odmah poslije prava na život. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u više svojih odluka naglasio da se pravo na ličnu slobodu i sigurnost ubraja u jedno od najznačajnijih ljudskih prava, te da član 5 ove konvencije daje zaštitu da niko ne smije biti proizvoljno lišen slobode. U radu se daje pregled obrazloženja razloga za određivanje i produžavanje pritvora u praksi Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Evropskog suda za ljudska prava. Odabrani su relevantni primjeri iz prakse posebnih razloga za određivanje pritvora čija obrazloženja su bila osporena pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine. Pokazano je da „zakonitost“ pritvora ne traži zakonitu presudu, već samo da pritvor mora biti u skladu sa domaćim zakonom i sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ključne riječi: pritvor, Ustav Bosne i Hercegovine, Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Evropski sud za ljudska prava.

1. FIZIČKA SLOBODA I PODRUČJE PRIMJENE

Pravo na slobodu, proklamovano u članu 5 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda⁴⁵, odnosi na fizičku slobodu. Svrha toga je zaštita protiv proizvoljnog lišenja slobode u klasičnom smislu riječi koja se odnosi na stavljanje u zatvor. To se ne odnosi samo na „puka ograničenja“ slobode kretanja - pravo koje je sadržano

---

⁴⁵ U daljem tekstu: Konvencija.

u članu 2 Protokola 4 uz Konvenciju⁴⁶. Ipak, razlika između ograničenja na kretanje dovoljno ozbiljnog da se podvede pod član 5 stav 1 prije nego pod član 2 Protokola 4, jeste stepen ili jačina, ne priroda ili suština⁴⁷. U donošenju odluke „polazna tačka mora biti njegova konkretna situacija i iskaz mora biti napravljen od cijelog dometa kriterijuma kao što su vrsta, trajanje, dejstvo i ponašanje u primjeni mjere koja je u pitanju“⁴⁸.

Lišenje slobode, u skladu sa značenjem člana 5 stav 1, ima i objektivnu i subjektivnu dimenziju. Objektivno je u mjeri u kojoj se osoba ograničava u dužini vremena koja nije zanemarljiva. Subjektivno je u tome što osoba ne pristaje na takvo ograničenje⁴⁹. U ocjeni objektivnih faktora uzeće se u obzir postojanje mogućnosti za napuštanje ograničenog područja, stepen nadzora i kontrole nad licem, njegova ili njena izolacija i dopuštenost društvenih kontakata⁵⁰.

Koristeći riječi uzete iz člana 3 Univerzalne deklaracije o pravima čovjeka, član 5 Konvencije štiti „slobodu i bezbjednost osobe“ individualno. Sudska praksa organa Konvencije bila je fokusirana gotovo isključivo na slobodu i ne postoji nikakvo jasno ili autonomno značenje za zaštitu lica.

Evropski sud za ljudska prava⁵¹ se bavi aktima fizičkih lica koji uključuju lišavanje slobode, na primjer u slučajevima trgovine ljudima, ali bez pozivanja na pojam sigurnosti osobe⁵². Član 5 nameće državi pozitivnu obligaciju da preduzima mjere koje omogućavaju djelotvornu zaštitu ugroženih osoba uključujući razumne korake kako bi se spriječilo lišavanje slobode za koje vlasti znaju ili trebaju znati⁵³.

Pojam zakonitosti (*lawfulness*) je fundamentalni za član 5 Konvencije. Uvodni dio člana 5 postavlja uslov da bilo koje lišenje slobode treba biti u skladu sa postupkom propisanim zakonom. Svaki od stavova ovog člana koristi riječ zakonit (*lawful*). Kada se koriste riječi „zakonit“ i „zakonitost“, Konvencija se u osnovi odnosi na nacionalni zakon. Ona postavlja obavezu pridržavanja materijalnih i proceduralnih pravila u domaćem pravu⁵⁴.

Nacionalne vlasti će biti poštovane u tumačenju i primjeni sopstvenog zakona. Zbog toga što nepoštovanje nacionalnog prava predstavlja kršenje Konvencije, Evropski sud ima pravo da razmotri da li je nacionalni zakon poštovan⁵⁵.

Polazna tačka za utvrđivanje zakonitosti je postojanje sudskog naloga. Ponekad se sudski nalog za pritvor smatra nezakonitim od strane višeg suda, u skladu sa nacionalnim zakonom, ali to ne znači da je nužno utvrditi da je došlo do nedostataka u domaćim postupcima nacionalnih sudova ako sam pritvor nije suprotan članu 5⁵⁶. Ipak, ako je to velika i očigledna nepravilnost, pritvor će biti suprotan članu 5⁵⁷.

Nije dovoljno da država postupa u skladu sa nacionalnim zakonom - kako bi se poštovao član 5. Član 5 dodatno zahtijeva da svako lišavanje slobode treba da bude u skladu sa svrhom zaštite pojedinca od arbitrarnosti⁵⁸. To se naročito odnosi na princip pravne sigurnosti u lišavanju slobode⁵⁹.

Zaštita pojedinca od arbitrarnosti (*arbitrariness*) je osnova svrha člana 5 Konvencije. Pritvor koji je proizvoljan, ne može biti kompatibilan sa članom 5⁶⁰. Pojam arbitran (*arbitrary*) u ovom kontekstu proširuje se iza nepostojanja usaglašenosti nacionalnog zakona.

Pritvor će se smatrati proizvoljnim tamo gdje postoji element „nesavjesnosti“, zle vjere (*bad faith*) ili prevare od strane vlasti, čak ako se i nacionalni zakon posmatrao u tehničkom smislu⁶¹. Čak i ako se poštuje nacionalni zakon, ispunjavajući test zakonitosti u okolnostima slučaja, lišavanje slobode mora biti neophodno (*necessary*)⁶².

⁴⁶ *Engel and Others v. the Netherlands*, 8 June 1976, § 58, Series A no. 22 i *Creangă v. Romania [CG]*, no.29226/03, § 92, 23 February 2012.

⁴⁷ *Guzzardi v. Italy*, 6 November 1980, § 93, Series A no. 39.

⁴⁸ *Engel and Others v. the Netherlands*, 8 June 1976, §§ 58-59, Series A no. 22.

⁴⁹ *Storck v. Germany*, no. 61603/00, § 74, ECHR 2005-V.

⁵⁰ *Guzzardi v. Italy*, 6 November 1980, § 95, Series A no. 39.

⁵¹ U daljem tekstu: Evropski sud.

⁵² *Rantsev v. Cyprus and Russia*, no. 25965/04, §§ 319-321, ECHR 2010.

⁵³ *Storck v Germany*, no. 61603/00, § 102, ECHR 2005-V.

⁵⁴ *Medvedyev and Others v. France [GC]*, no. 3394/03, § 79, ECHR 2010.

⁵⁵ *Jėčius v. Lithuania*, no. 34578/97, § 68, ECHR 2000-IX.

⁵⁶ *Bozano v. France*, 18 December 1986, § 55, Series A no. 111.

⁵⁷ *Benham v. the United Kingdom*, **10 June 1996, §§ 42-47**, Reports of Judgments and Decisions **1996-III**.

⁵⁸ *Steel and Others v. the United Kingdom*, **23 September 1998, § 54**, Reports of judgments and Decisions **1998-VII**.

⁵⁹ *Nasrulloev v. Russia*, no. 656/06, § 71, 11 October 2007.

⁶⁰ *A. and Others v. the United Kingdom [GC]*, no. 3455/05, § 164, ECHR 2009.

⁶¹ *Bozano v. France*, 18 December 1986, Series A no. III.

⁶² *Klishun v. Ukraine*, no. 30671/04, § 89, 23 February 2012.

Nakon izlaganja principa da svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti, član 5 stav 1 propisuje da se lišavanje slobode može dozvoliti u skladu sa postupkom propisanim zakonom u šest situacija, navedeni u tač. a)-f). Lista dopuštenih osnova je iscrpna⁶³, a lišenje slobode neće biti zakonito ako ne spada u jedan od tih osnova⁶⁴. Spisak dozvoljenih razloga mora se tumačiti restriktivno⁶⁵.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine⁶⁶ u svojoj praksi često podsjeća da se opravdanost izricanja i produženja mjere pritvora procjenjuje s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja i njegove specifičnosti. Produženje mjere pritvora biće opravdano ukoliko postoje stvarni razlozi koji upućuju na postojanje opšteg (javnog) interesa koji je tako važan i značajan da, uprkos presumpciji nevinosti, preteže nad principom poštovanja slobode pojedinca⁶⁷. Obaveza sudske vlasti je da ispita sve razloge „za“ i „protiv“ i da, s tim u vezi, da razloge i obrazloženja⁶⁸. Naime, kada zakon propisuje pretpostavku u pogledu okolnosti važnih za osnovu za kontinuirani pritvor, postojanje konkretnih činjenica koje nadjačavaju pravilo o poštovanju slobode pojedinca - mora biti uvjerljivo prikazano⁶⁹.

Ustavni sud ukazuje da u procjeni zakonitosti lišenja slobode u smislu **člana II/3d) Ustava BiH i člana 5 Konvencije polazi od stavova redovnih sudova o postojanju zakonskih elemenata za određivanje, odnosno produženje pritvora. U tom kontekstu**, Ustavni sud primjećuje da prema stavu 4 člana 5, uhapšena ili pritvorena osoba ima pravo na preispitivanje zakonitosti hapšenja i pritvaranja u postupku u kojem će se preispitati i procesni i materijalni uslovi koji su, shodno Konvenciji, od ključnog značaja za zakonitost lišavanja slobode.

Prema praksi Evropskog suda, osnovanost sumnje (*reasonable suspicion*) na kojoj se mora temeljiti hapšenje čini bitan element zaštite od proizvoljnog hapšenja i lišavanja slobode propisanog članom 5 stav 1 tačka c) Konvencije. Osnovana sumnja da je počinjeno krivično djelo zahtijeva postojanje nekih činjenica ili informacija koje bi uvjerile objektivnog posmatrača da je moguće da je osoba koja je u pitanju počinila krivično djelo⁷⁰. Pri tome, u trenutku određivanja pritvora ne mora biti sa sigurnošću utvrđeno da je krivično djelo zaista i počinjeno, te ne mora biti utvrđena njegova priroda⁷¹.

Opasnost od bjekstva se mora ocjenjivati s obzirom na brojne relevantne faktore koji mogu potvrditi postojanje opasnosti od bjekstva ili da je učine toliko slabom da ne može opravdati pritvor za vrijeme trajanja suđenja⁷². Ova opasnost mora se cijeniti u vezi s faktorima koji se tiču karaktera osobe u pitanju, njegovog morala, doma, zanimanja, imovine, porodičnih veza i svih drugih vrsta veza sa zemljom u kojoj mu se sudi. Očekivanje teže kazne i težina dokaza mogu biti relevantni, ali to nije odlučujuće i mogućnost dobijanja garancija može biti korištena za neutralizaciju rizika od bjekstva⁷³.

Prema praksi Evropskog suda, na opasnost od ometanja krivične istrage ne se može pozvati *in abstracto*, već se takav zaključak mora obrazložiti relevantnim dokazima⁷⁴. Osim toga, Ustavni sud je u svojoj praksi jasno ukazao da „samo postojanje pretpostavki da bi takvo apelantovo postupanje bilo moguće - nije dovoljno, jer sud ne može samo pretpostaviti takvu mogućnost, već mora imati argumente da postoje neke objektivne okolnosti ili konkretne i argumentovane radnje i postupci koji bi bili valjan pravni osnov za određivanje pritvora u konkretnom slučaju“⁷⁵.

Opasnost od ponovnog izvršenja djela, ako je uvjerljivo utvrđena, može navesti sudske vlasti da stave i ostave osumnjičenog u pritvoru kako bi spriječile pokušaje da počini daljnja krivična djela. Međutim potrebno je, između ostalih uslova, da opasnost bude vjerovatna, a mjera odgovarajuća u svjetlu okolnosti predmeta, posebno prošlosti i

⁶³ *Quinn v. France*, 22 March 1995, § 42, Series A no. 311.

⁶⁴ *Saadi v. the United Kingdom [GC]*, no. 13229/03, § 43, ECHR 2008.

⁶⁵ *Amuur v. France*, 25 June 1996, § 42, Reports of Judgments and Decisions 1996-111.

⁶⁶ U daljem tekstu: Ustavni sud.

⁶⁷ Vidi, *Buzadji protiv Moldavije*, presuda od 5. jula 2016. godine, stav 90.

⁶⁸ Vidi, *Aleksanyan protiv Rusije*, presuda od 5. juna 2009. godine, stav 179.

⁶⁹ Vidi, *Ilijkov protiv Bugarske*, broj 33977/96, stav 84, *in fine*, 26. jul 2001. godine.

⁷⁰ Vidi *O'Hara protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 16. oktobra 2001. godine, Izvještaji presuda i odluka 2001-X, stav 34.

⁷¹ Vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu, broj AP 5842/10 od 20. aprila 2011. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba.

⁷² Vidi *Yağci i Sargin protiv Turske*, od 8. juna 1995. godine, stav 52, serija A, broj 319-A.

⁷³ Vidi *Neumeister protiv Austrije*, od 27. juna 1968. godina, stav 10, serija A, broj 8.

⁷⁴ Vidi, *Becciev protiv Moldavije*, presuda od 4. oktobra 2005. godine, aplikacija broj 9190/03, tačka 59.

⁷⁵ Vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu, broj AP 6/08 od 13. maja 2008. godine, tačka 38, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 49/08.

posebnosti dotične osobe⁷⁶. Najzad, težina krivičnog djela ne može sama za sebe poslužiti kao opravdanje za duge periode pritvora⁷⁷.

Ustavni sud je u odlukama br. AP 3210/15 i AP 2930/15 podsjetio na to da samo postojanje pretpostavke i apstraktno navođenje da bi puštanje na slobodu osumnjičenog moglo dovesti do stvarne prijetnje narušavanju javnog reda - nije dovoljno, već se moraju navesti konkretne okolnosti koje, kao takve, nesumnjivo ukazuju na to da će do toga i doći⁷⁸. Ustavni sud je u citiranim odlukama, takođe, podsjetio i na stanovište Evropskog suda da određena krivična djela, zbog svoje posebne težine i reakcije javnosti na njih, mogu prouzrokovati socijalne nemire, te da se time može opravdati određivanje pritvora barem neko vrijeme. Međutim, prema ocjeni Evropskog suda, ta osnova može se smatrati relevantnom i dovoljnom samo pod uslovom da se temelji na činjenicama iz kojih jasno proizlazi da bi puštanje osumnjičenog na slobodu odista narušilo javni red. Konačno, pritvaranje će biti zakonito samo ako je javni red i dalje stvarno ugrožen.

Član 5 stav 4 Konvencije garantuje pravo „svakome kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode” - da pokrene postupak ispitivanja zakonitosti pritvora i da bude pušten, ako je pritvor nezakonit. Zatim, osoba lišena slobode da mora imati pristup „sudu“ koji bi mogao ispitati zakonitost kako inicijalnog lišavanja slobode, tako i produženja trajanja te mjere. Prema praksi Evropskog suda, ključni element ove obaveze je da nadzor nad zakonitošću lišavanja slobode mora vršiti sud, ali to ne mora biti „klasični sud koji je integrisan u standardnu sudsku mašineriju države”⁷⁹. Sudski organ prilikom odlučivanja mora biti svjestan da je lišavanje slobode, nasuprot pravu na sigurnost kao osnovnom ljudskom pravu - *ultima ratio*, te da mjere zabrane moraju biti upotrijebljene ako se može postići cilj⁸⁰.

3. ZAKLJUČAK

Pravo na slobodu i sigurnost ima poseban značaj u demokratskom društvu koje se odlikuje vladavinom prava. To podrazumijeva, između ostalog, postojanje efikasnog sudskog sistema koji pruža djelotvornu zaštitu u slučaju povrede ovog prava. Na drugoj strani, vladavina prava znači i mogućnost odstupanja od prava na slobodu i sigurnost, pri čemu lice koje je lišeno slobode ili zadržano - mora da ima odgovarajuće garancije za zaštitu svog prava.

Praksa Ustavnog suda pokazuje da domaći sudovi nerijetko donose odluke u kojima, s pozivom na odgovarajuće odredbe zakona o krivičnom postupku koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini, „opravdavaju“ odstupanje od prava na slobodu i sigurnost koje se ne može ocijeniti kao postupanje u skladu sa standardima lišenja slobode iz člana II/3d) Ustava BiH i člana 5 Konvencije. Zbog toga je neophodno da sudska praksa, a naročito najviši sudovi, posvete odgovarajuću pažnju svim aspektima zakonitosti lišenja slobode, jer je odstupanje od prava na slobodu i sigurnost predmet ocjene ne samo Ustavnog suda, nego i Evropskog suda.

LITERATURA

- Grabewarther, Christoph (2014). *European Convention on Human Rights - Commentary*. C.H. Beck Hart, Nomos Helbing Lichtenhahn Verlag.
- Harris, O'Boyle, Warbrick (2014). *Law of the European Convention on Human Rights, Third Edition*. Oxford University Press.
- Jacobs, White, Ovey (2017). *The European Convention on Human Rights, Seventh Edition*. Oxford University Press.
- Schabas, William (2017). *The European Convention on Human Rights, A Commentary*. Oxford: Oxford University Press.
- Simović, Miodrag, Simović, Vladimir (2019). *Krivično procesno pravo, Uvod i opšti dio, peto izdanje*. Bihać: Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću.
- Simović, Miodrag, Babić, Miloš, Simović, Vladimir (2019). *Zbirka odluka iz krivičnopravne materije, knjiga treća*. Sarajevo: Privredna štampa.
- Sudre, Frédéric, Milano, Laure, Surrel, Hélène (2019). *Droit international et européen des droits de l'homme*, Paris.

⁷⁶ Vidi *Paradysz protiv Francuske*, aplikacija broj 17020/05, stav 71, od 29. oktobra 2009. godine.

⁷⁷ Vidi *Michta protiv Poljske*, aplikacija broj 13425/02, stav 49, od 4. maja 2006. godine.

⁷⁸ Vidi, Evropski sud, odluka od 14. septembra 2009. godine u predmetu *Makarov protiv Rusije*, aplikacija broj 15217/07.

⁷⁹ Vidi, *Weeks protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 2. marta 1987. godine, Serija A, broj 114, stav 61.

⁸⁰ Vidi, *mutatis mutandis, Stögmüller protiv Austrije*, presuda od 10. novembra 1969. godine, Serija A, broj 9, stav 15.